

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ
ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ ІНСТИТУТІВ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ**

Марія Ісаченко

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Анотація

Определены организационно-методические условия совершенствования учебного процесса студентов институтов физической культуры и спорта различных направлений подготовки. Изучено отношение студентов к дисциплине «Теория и методика физического воспитания» с точки зрения организации учебного процесса, качества преподавания, освоения материала и системы контроля знаний студентов направлений подготовки «Физическое воспитание и спорт» и «Здоровье человека». Показана эффективность использования тестового контроля теоретических знаний студентов в учебном процессе.

Ключевые слова: совершенствование учебного процесса, студенты, дисциплина «Теория и методика физического воспитания».

Annotation

Defined organizational and methodical conditions to improve the learning process of students of institutes of physical culture and sport different styles of training. Studied the attitudes of students to the discipline “Theory and Methodology of Physical Education” in terms of the educational process, the quality of teaching, development of material and system monitoring of student training areas “Physical Education and Sport” and “Human Health”. The efficiency of the control test knowledge of students in the learning process.

Keywords: perfection of educational process, students, discipline, «Theory and method of physical education».

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Пріоритетними напрямками розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій, які забезпечують подальше вдосконалення навчально-виховного процесу через побудову індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності, і створення в Україні індустрії сучасних засобів навчання, що відповідають світовому науково-технічному рівню [3].

Основним принципом інновацій у сфері вищої освіти повинна стати його гуманітарна сутність, його спрямованість на високу професійну, духовно-ціннісну і загальнокультурний розвиток особистості студента [1]. Специфікою вищої фізкультурної освіти є те, що будь-яка з його дисциплін, як базових, так і спеціальних, спрямована не тільки на формування спеціальних знань, а й на фізичну культуру особистості самого студента. З усіх відомих технологій навчання вимогам системи управління в більшій мірі відповідає модульно-рейтингова технологія [2, 3, 4]. Хоча педагоги роблять акцент на змісті модулів, основним принципом цієї технології вважають самостійне оволодіння студентом індивідуальною програмою, яка включає цільовий

план дій, банк інформації і методичне керівництво щодо поставленої мети. Тому вивчення ставлення студентів до спеціальних дисциплін з точки зору організації навчального процесу, якості викладання, освоєння матеріалу і системи контролю знань є актуальним.

Мета роботи – визначити організаційно-методичні умови вдосконалення навчального процесу студентів інститутів фізичної культури і спорту різних напрямків підготовки.

Зв'язок роботи з науковими планами і темами. Дисертаційна робота виконана у відповідності до «Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006-2010рр.» Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, згідно теми 3.1.2 «Науково-методичні засади удосконалення викладання дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання» (номер держреєстрації 0106U01-0782)».

Результати дослідження та їх обговорення. Для з'ясування ставлення студентів до навчальної дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання» (ТМФВ), визначення організаційно-методичних умов удосконалення навчального процесу був розроблений опитувальник. Відповіді на питання виражалися в балах, що відповідали повній згоді із запропонованим твердженням (1 бал) і повною незгодою із запропонованим твердженням, аж до протилежної думки (5 балів). Проміжна оцінка могла бути обрана з цифр 2, 3, 4. Трійка позначає нейтральне ставлення до розглянутого аспекту. Було опитано 111 студентів II курсу Національного університету фізичного виховання і спорту України, що навчаються за двома напрямами підготовки: «Фізичне виховання і спорт» (ФВіС) та «Здоров'я людини» (ЗЛ) (спеці-

лізації – фізична рекреація, оздоровчий фітнес, оздоровчі технології, фізична реабілітація, основи здоров'я).

На підставі загального підрахунку балів можна отримати інтегральну оцінку ставлення до предмету «ТМФВ», для чого потрібно підрахувати середнє з усіх питань. В результаті отримуємо - 2,67. Оскільки нейтральне ставлення відповідає трійці, то можна зробити висновок, що ставлення до предмету в цілому позитивне. Якщо виразити його у відсотках, то воно відповідає 58 % від максимально позитивного.

Розглянемо більш докладно ставлення до предмету студентів різних напрямків підготовки. Виходячи з результатів підрахунку можна зробити висновок, що інтегральне ставлення студентів напряму підготовки «ФВіС» до предмету «ТМФВ» становить 2,73 бала або 57 %. Для студентів напряму підготовки «ЗЛ» отримуємо 2,45 бала або 64 %. Це означає, що ставлення студентів напряму підготовки «ЗЛ» до цього предмету в цілому краще (вище, більш усвідомлене, продумане), ніж у студентів напряму підготовки «ФВіС».

У результаті аналізу можна виділити твердження, які викликали у студентів позитивну реакцію, а які – негативну або нейтральну. Необхідно зазначити, що опитування студентів проводилось на 3-му – 4-му тижні IV семестру, коли студенти II курсу пройшли три теми за програмою вивчення курсу «ТМФВ». Вони пройшли діагностичний контроль теоретичних знань і познайомилися з вимогами, висунутими викладачами до підготовки до семінарських занять. Тому думка студентів щодо організації навчального процесу з даної дисципліни вже почала складатися.

Твердження, які отримали практично повне схвалення сту-

дентів, зводяться до того, що методика проведення занять з дисципліни «ТМФВ» адекватна сприйняттю студентської аудиторії, показана значущість знань предмета для практичної діяльності, висунуті відповідні вимоги до підготовки до семінарських занять, на яких здійснюється контроль знань.

Твердження, з якими в основному згодні студенти, однак не доходять до нейтрального думки (2-2,5 бали), стосуються зв'язку знань з вивчення «ТМФВ» з іншими дисциплінами та організаційно-методичних умов проведення семінарських занять. Студенти при вивченні перших тем «ТМФВ» бачать їх практичний зв'язок зі знаннями основ спортивного тренування й теорії і методики обраного виду спорту, а також прикладного використання при проходженні педагогічної та тренерської практик.

Позитивним ставленням студентів до предмету є схвалення ними організаційно-методичних умов проведення семінарських занять, з яких виходить, що до занять необхідно готуватися, відповідь на семінарі вимагає прояву спеціальних знань і висловлювання своєї думки. Студенти позитивно ставляться до тестового контролю теоретичних знань, в якому брали участь вперше.

Твердження, які набрали від 2,5 до 3,5 балів, належать до зони нейтрального ставлення. Також можна сказати, що студенти в цілому ставляться до цих питань по-різному і неоднозначно, так що середня оцінка дорівнює 3 балам. З оцінок цих тверджень можна з'ясувати, що при вивченні пройдених тем, що стосуються предмета та змісту «ТМФВ», термінологічного апарату, мети, завдань і принципів системи фізичного виховання, знання таких предметів, як анатомія, фізіологія, психологія, педагогіка, біохімія і біомеха-

ніка, які не є основоположними, твердження, оцінене в 2,58 бала, свідчить про те, що студенти в 50 % випадків, пропускають заняття. Лекційний матеріал в основному викладається доступно з орієнтуванням на середнього студента (2,51 бали).

Не всі студенти можуть самостійно вивчити пропущену тему (2,54 бала), що, з одного боку, підкреслює роль викладача в освітньому процесі та значимість вербального спілкування при сприйнятті нового матеріалу. З іншого боку, можлива ймовірність відсутності вміння працювати самостійно з навчальною літературою.

Що стосується «труднощів» вивчення перелічених тем, то студенти орієнтувалися в своїх відповідях на загальні знання, отримані на заняттях зі спеціалізації, тому що з «ТМФВ» вони ці теми ще не вивчали. Тільки два твердження негативно оцінені студентами (більше 3,5 балів): це те, що для освоєння тем занять необхідні знання з історії (4,13 бала) і при загальному позитивному ставленні до тестування теоретичних знань (2,05 бала) вони схильні думати, що часто їх проводити не варто (3,92 бали).

Студенти різних напрямів підготовки по-різному ставляться до окремих питань тесту. Розглянемо найбільш значущі розбіжності. Для студентів напрямів підготовки «ЗЛ» даний предмет виявився цікавішим (1,84 бали). У той же час, не можна сказати, що для студентів напрямів підготовки «ФВіС» предмет «ТМФВ» зовсім не представляє інтересу – оцінка 2,33 свідчить про досить відчутний інтерес. Студентам обох напрямів підготовки подобається, як проводяться заняття, але студентам, що спеціалізуються з рекреації, реабілітації та ін. цей процес подобається більше, ніж студентам спортивного напрямів

підготовки (1,38 і 1,98 балів відповідно).

Студенти напрямів підготовки «ЗЛ» надають більш серйозне значення заняттям (1,56 бала), хоча і студенти напрямів підготовки «ФВіС» не залишають це питання зовсім без уваги (2,04 бали). Студенти, що спеціалізуються з рекреації, реабілітації та ін. визнають, що знання з фізіології важливі для вивчення «ТМФВ» (2,14 бала), а студенти спортивного напрямів підготовки не вважають їх важливими.

Студенти обох напрямів підготовки вважають, що знання історії не має відношення до предмету «ТМФВ», але студенти напрямів підготовки «ЗЛ» виділяють цей факт більш явно (3,99 і 4,64 бала відповідно). Студенти, що спеціалізуються з рекреації, реабілітації та ін. явно виділяють логічне мислення як компонент пізнання предмета «ТМФВ» (1,47 бали). А студенти спортивного напрямів підготовки хоч і не заперечують цього, але не підтверджують це так явно (2,31 бали). Той же результат, як і в попередньому питанні – студенти напрямів підготовки «ЗЛ» підходять до предмету системно, вважаючи, що додаткові знання необхідні (1,7 бала), а студенти спортивного напрямів розглядають предмет «ТМФВ» сам по собі, без зв'язку з іншими областями знань (2,54 бали).

Студенти напрямів підготовки «ФВіС» пропускають більшу кількість занять, ймовірно внаслідок участі в змаганнях (2,71 бали). У той же час студенти напрямів підготовки «ЗЛ» більш схильні до самостійної роботи і при нагоді можуть надолужити пропущений матеріал за літературними джерелами (1,92 бали). Одне з небагатьох питань, в яких студенти спортивного напрямів мають перевагу, стосується навчання рухових дій, що пояснюється тривалими заняттями студентів спортом і вивченням

методики навчання техніки свого виду спорту на заняттях зі спеціалізації (3,09 бали). Студенти, що спеціалізуються з рекреації, реабілітації готові до перевірок і проміжного тестування, чого не можна сказати з повною упевненістю про студентів спортивного напрямів підготовки (1,24 і 2,27 бала відповідно).

Висновки: 1. Організація навчального процесу, методика викладання кожної дисципліни усвідомлюється студентами як якісна характеристика процесу і може бути з'ясована за допомогою цифрової шкали, що виражає інтенсивність їхньої думки.

2. Студенти усвідомлюють значущість вивчення дисципліни «ТМФВ» для майбутньої професійної діяльності (1,93 бала) і необхідність мати опорні знання з таких дисциплін: основи спортивного тренування (2,29 бали), теорія методики обраного виду спорту (2,43 бала), анатомія (2,73 бала), фізіологія (2,69 бали), психологія (2,64 бали), педагогіка (2,54 бали).

3. Студенти схвалюють контроль знань із використанням тестів (2,05 бала), однак вважають, що часто їх проводити не варто (3,92 бали). Це підтверджує наше припущення про ефективність використання тестового контролю теоретичних знань студентів у навчальному процесі.

В подальшому планується систематизація факторів, які значною мірою впливають на засвоєння студентами знань зі спеціальних дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажиппо О.Ю. Інноваційні підходи в організації навчання в педагогічному ВУЗі // Педагогіка, психологія та медико – біолог. проблеми ФВіС: зб.наук пр. – Харків, 2005. – №24. – С. 7-10.
2. Болонський процес у фактах

і документах (Сорбонна – Болонья – Саламанка – Прага – Берлін - Берген) / Упоряд. В.Д. Шинкарук, Я.Я. Болюбаш, І.І. Бабинта та ін. – Київ: Дельта, 2007. – 53 с.

3. Наталов Г.Г. С чего начать модернизацию образования? // Теория и практика физической культуры. – 2003. – №12. – С.2-12.
4. Савченко В. Теоретичні засади впровадження кредитно-

модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах фізкультурного профілю // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2007. – №1. – с.4-7.

